

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

OPERA

185

2022. SZEPTEMBER 26., 19:30
OPERAHÁZ

opera.hu | facebook.com/Operahaz

OPERA

185

MŰSOR

Liszt Ferenc: PROMÉTHEUSZ

Kocsár Miklós: CONCERTO LIRICO

Hollós Máté: A MÍTOSZ SZÜLETÉSE – ősbemutató

Liszt Ferenc: TASSO

Közreműködik **SZÜCS MÁTÉ** – brácsa

A Magyar Állami Operaház Zenekara

Karmester: **KOCSÁR BALÁZS**

Az OPERA különleges koncerttel ünnepli meg Zenekara fennállásának 185 éves évfordulóját. Méltán lehet büszke az intézmény az ország legrégebbi szimfonikus együttesére, melynek elődjét, a hajdani Pesti Magyar Színház zenekarát maga Erkel Ferenc alapította 1837-ben.

Az OPERA 185 című hangverseny jelentősége a jubileumi megemlékezésen kívül abban is áll, hogy nemcsak a klasszikus magyar zenetörténet kiemelkedő alkotásai hangzanak el, hanem kortárs magyar műveknek, sőt egy ősbemutatónak is helyet ad. A 2022-2023-as évad tematikája a *Mítosz & történelem*, melyet ezzel a hangversennyel nyit meg az OPERA: csupa magyar, régebbi és kortárs, valami módon a mítoszhoz vagy történelemhez köthető mű szólal meg.

Liszt Ferenc 1850-ben nyitányt és több kórustételt komponált Herder *A láncaitól megszabadított Prométheusz* című drámájának előadásához. Utóbb a nyitányt mint önálló szimfonikus költeményt adta ki. A műhöz adott programjában Beethoven programzenei esztétikájával rokon né-

zeteket vall, amikor úgy véli: elegendő, ha a zene hangulatokat érzékeltet. A mű zenei anyagában több karakterisztikus témával jelzi ezeket: Prométheusz erőteljes és dacos motívuma mellett hangot kap a panasz és megváltás fugatóban feldolgozott témája, amely a hős belső átváltozására, jellemének fejlődésére utal.

A Liszt-művet **Kocsár Miklós** *Concerto lirico* című műve követi, melyről **Kocsár Balázs**, a Magyar Állami Operaház főzeneigazgatója, az OPERA 185 karmestere így nyilatkozik: „A *Concerto lirico* édesapám talán egyik legihletettebb műve, melyre már a címe is utal: *Lírai koncert*. Úgy gondolom, ez a cím remekül illik a zenéhez, amelynek melódiai és harmóniai igen kellemesen csengenek.”

A brácsaszólót **Szücs Máté** játssza, aki világszerte az egyik legismertebb brácsaművész. Számos külföldi zenekarban volt szólóbrácsás, így a Flamand Királyi Filharmonikusok Zenekarában, a Bambergi Szimfonikusoknál, a Drezdai Staatskapellénél, a Hesseni Rádió Szimfonikus Zenekarában, a Brémai Német Kamarafilharmóniában és a Berlini Filharmonikusoknál. Ezenfelül rendszeresen játszik együtt olyan világhírű szólistákkal, mint Frank Peter Zimmermann, Vadim Repin, Janine Jansen, Baiba Skride és Vladimir Mendelsohn, Baráti Kristóf, Várdai István és Várjon Dénes, valamint olyan hírességekkel, mint Sir Simon Rattle. Rendszeresen tart mesterkurzusokat világszerte, például Japánban, Koreában, Kínában, Tajvanon, az USA-ban, Kanadában, Mexikóban, Angliában, Hollandiában, Belgiumban, Franciaországban, Svájcban, Németországban és Magyarországon.

Szücs Máté zenei tanulmányait Szegeden kezdte Szecsődy Ferencnél, akinek révén Belgiumba került, ahol a belga Chapelle Musicale Reine Elisabeth-en tanult tovább. Kinti tanára, a magyar származású Prof. Ervin Schiffer jól ismerte Kocsár Miklóst, és tudván, hogy kint ősbemutatóval kell diplomázni a zenész hallgatóknak, az ő közvetítésével írt Kocsár Szűcsnek erre az alkalomra darabot, épp a *Concerto lirico*t. Ezt hallhatja most a budapesti közönség a 2001-es ősbemutató szólistájával.

Nemcsak a mitológiai jellegében kapcsolódik **Hollós Máté** műve a koncerthez. Maga mondott ugyanis beszédet a 2019-ben elhunyt Kocsár Miklós temetésén. „Kedves Tanár Úr! Soha nem szólítottalak így, hiszen nem adatott meg, hogy a Bartók Konziban a tanítványod legyek. De növendékeidtól ismerem azt az alapos módszert, amellyel a képlékeny középiskolás életkorban elindítottad őket a mesterség grádicsain. Abban az időszakban keletkezik már az emberben homályos ihlet, de nincs még szakmai készsége annak megfelelő kezelésére. Te megtanítottad a diákjaidat azokra az alapokra, amelyekre azután biztosan tudhattak építkezni” – szólak Hollós Máté beszédének kezdőmondatai. Ebből is látszik, számára a poézis, a műveltség, a szavak, a mívesesség fontos volt, és hogy ez zenéjében is megmutatkozik, így *A mítosz születése* című darabjában is. A mű most szólal meg először, és műfaját tekintve valamiféle szimfonikus költeménynek, programzenének nevezhetnénk.

Liszt Ferenc a reneszánsz itáliai költőről, Torquato Tassóról (1544–1595) emlékezik meg a *Tasso – Panasz és Diadal (Lamento e Trionfo)* című szimfonikus költeményében. Tasso szonettjei és a monumentális *A megszabadított Jeruzsálem* című eposza évszázadokon át nagy hatással volt írókra, költőkre, zeneszerzőkre, így Goethe-re is, aki drámát írt róla. Lisztet a szimfonikus költeménye megírására Goethe születésének századik évfordulójára rendezett 1849-es weimari ünnepségek ösztönözték. A weimari színház ebből az alkalomból előadta Goethe *Tassóját*. Liszt eredetileg ehhez a drámához akart nyitányt írni, a bevezetőzene azonban végül is nagyszabású szimfonikus költeménnyé nőtt, amely a tragikus életű költőhős emberi és művészi sorsát éneklí meg. A *Lamento* a mesterművek megalkotásának időszaka, a félreismerés, az örültnek vélt Tasso ferrari éveinek kínjai az Este család szolgálatában. A *Trionfo* a költővé koszorúzás, a dicsőség és megdicsőülés Rómában. Ferrara és Róma mellett azonban Liszt arra a városra is emlékezik, ahol Tasso művészete elevenen él a nép lelkében évszázadokkal a költő halála után is: Velencére. A velencei halászok úgy éneklí *A megszabadított Jeruzsálem sorait*, mint a népdalt, és ez a dallam, amely nemzedékeken át élt, eljutott Liszthez is: velencei hajósának lett a *Tasso* szimfonikus költemény fő motívuma. Ezzel fejezi ki Liszt a Ferrarában sínylődő poéta bánatát, lázadását, az Este-udvar lovagi előkelőségét, de ugyanezt a dallamot alkalmazza a megdicsőülés hatalmassá fejlesztett tetőpontján is. Liszt maga így ír a szimfonikus költemény előszavában: „Tasso Ferrarában szeretett és szenvedett, Rómában megdicsőült, Velencében pedig máig él a nép dalaiban.”¹

Két Liszt Ferenc-darab keretezi a két kortársat, amellyel műfaji szempontból is egységet képez. Így alkot egy ívet az elhangzó négy mű, mely a 19., 20. és 21. század egy-egy prominens magyar komponistáját is megidézi a patinás OPERA Zenekar létrejöttének 185. évfordulóján.

A műsorlapot szerkesztette: Mátrai Diána Eszter

¹ Pándi Marianne, Hangversenykalauz I., Zenekari művek, Zeneműkiadó, Bp., 1980.